

**Wyrok Sądu Najwyższego
z dnia 1 lutego 1938 r.
sygn. akt II C 1936/37**

Istnieje domniemanie, że wydatki czynione celem realizacji ustawowego obowiązku innej osoby są czynione w celu obciążenie tej osoby obowiązkiem ich zwrotu (*animus obligandi*). Ciężar udowodnienia, że wydatki będące przedmiotem powództwa, były czynione *animus donandi* obciąża pozwanego.

Sąd Najwyższy w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sądu Najwyższego M. Grabowski

sędziowie Sądu Najwyższego: St. Starzewski

Fr. Klasa

przy udziale protokolanta aplikanta sądowego Z. Miocznika

na posiedzeniu jawnym 26 kwietnia 1937 r.

w sprawie Agnieszki Rysiowej, powódki

przeciwko Dymitrowi Dańkowowi, pozwanemu

o 6.000 zł z.p.n.¹

po rozpoznaniu skargi kasacyjnej powódki na wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26 kwietnia 1937 r., sygn. akt II CA 383/37

zaskarżony wyrok uchyla, sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania odsyła, a zarazem rozstrzygnięcie wniosków stron o przyznanie kosztów postępowania kasacyjnego pozostawia wymienionemu sądowi.

Uzasadnienie

Skarga kasacyjna powódki, oparta na obu podstawach zaskarżenia z art. 426 k.p.c.², jest uzasadniona.

Powódka dochodzi pozwem przeciwko pozwanemu roszczeń z tytułu nakładów czynionych na utrzymanie nieślubnej córki Julii Dudówny i pozwanego Marii Dudówny. Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem oddalił powództwo, wychodząc z założenia prawnego, że powódka opierając żądanie pozwu na przepisie § 1042 ABGB³, winna udowodnić, że wydatki czyniła w oczekiwaniu zwrotu (*animus*

¹ Znaczenie nieustalone.

² Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. - Kodeks Postępowania Cywilnego, Dz.U. 1930 nr 83 poz. 651.

³ Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie, Justizgesetzsammlung 1811 nr 946. Oficjalny tekst polski: *Powszechna księga ustaw cywilnych dla wszystkich krajów dziedzicznych niemieckich Monarchii Austriackiej*, Wiedeń 1811, cz. I-III.

obligandi), lecz powódka chociaż ciężar dowodu na niej spoczywał, nie udowodniła, iż ponosiła wydatki w zamiarze żądania ich zwrotu od pozwanego.

Sąd Najwyższy nie podziela tego zapatrywania prawnego Sądu Apelacyjnego. Istotną przesłanką żądania regresu, opartego na przepisie § 1042 ABGB jest, aby ten, od kogo się żąda zwrotu wydatków, miał prawny obowiązek według ustawy do poniesienia tych wydatków i już w żądaniu zwrotu wydatków leży twierdzenie, iż wydatki czynione były w zamiarze zobowiązania drugiego do ich zwrotu (*animus obligandi*), wobec czego należy przyjąć, że *animus obligandi* u tego, kto czyni za drugiego wydatki, zawsze istnieje. Przeciwnieństwo – czyli *animus donandi* oraz warunki, w których ojciec nieślubny na prawo odmówić utrzymania dziecka z braku majątku czy dochodów w odnośnym czasie, winien udowodnić pozwany, a nie powódka. Pozwany nie podniósł zarzutu, że powódka – pokrywając zaskarżone wydatki nie czyniła tego *animus obligandi* i nie zaoferował żadnych dowodów w tym kierunku, więc Sąd Apelacyjny nie miał żadnej podstawy do zajmowanie się zagadnieniem *animus obligandi* i do nakładania na powódkę ciężaru dowodu istnienia jej zamiaru żądania zwrotu wymienionych wydatków i uwzględnienia braku tego zamiaru z urzędu. Jest to bowiem zarzut prawa materialnego, którego uwzględnienia z urzędu ustawa nie przewiduje (art. § 1042 ABGB).

Wychodząc z mylnego założenia prawnego Sąd Apelacyjny nie rozpatrzył zarzutów przytoczonych przez pozwanego i nie poczynił żadnych ustaleń faktycznych co do tych zarzutów, dlatego Sąd Najwyższy, nie mając ustalonego stanu faktycznego, nie może orzec co do istoty sprawy, przeto na zasadzie art. 437, art. 408 § 2 i art. 441 k.p.c. zaskarżony wyrok uchylił i sprawę odsyła Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania, zastrzegając w myśl art. 109 § 2 k.p.c. rozstrzygnięcie wniosków stron o przyznanie kosztów postępowania kasacyjnego temu sądowi.

[Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. - Kodeks Postępowania Cywilnego (k.p.c.): art. 109 § 2, art. 408 § 2 art. 441, art. 426, Powszechna księga ustaw cywilnych dla wszystkich krajów dziedzicznych niemieckich Monarchii Austriackiej, Wiedeń 1811 (ABGB): § 1042.]